

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

DETALJPLAN FÖR NORDVÄSTRA
MALMBERGET ETAPP 1
Gunillahem m.fl.

HUR SAMRÅDET HAR BEDRIVITS

Detaljplaneförslaget daterat 2017-09-14 har varit på samrådsremiss under tiden 7 oktober till och med 29 oktober 2017. Ett samrådsmöte hölls 17 oktober i Välkomnaskolans aula. Utöver tjänstemän från Gällivare kommun, LKAB och konsult fanns sju närvarande.

En kungörelse har publicerats i NSD, Norrbottens Kuriren samt anslagits på kommunens anslagstavla. Handlingarna har skickats till samtliga sakägare samt berörda statliga och kommunala myndigheter för att samla in synpunkter. Handlingarna har även funnits tillgängliga för allmänheten på samhällsbyggnadsförvaltningen och på kommunens hemsida under samrådstiden.

INKOMNA YTTRANDE

Följande skriftliga yttranden har inkommit till och med 2017-10-29

- Skanova, 2017-10-09, ingen erinran
- Gällivare Energi AB, 2017-10-19
- Miljö-, bygg- och räddningsnämnden, 2017-10-19
- Trafikverket, 2017-10-25, ingen erinran
- Lantmäteriet, 2017-10-26
- Privatperson 1, 2017-10-27
- Länsstyrelsen Norrbottens län, 2017-11-01

Minnesanteckningar från samrådsmötet finns som bilaga till samrådsredogörelsen.

SAMMANFATTNING AV INKOMNA YTTRANDE

Yttrandena berörde:

- Miljözon
- Transporter inom Malmberget
- Buller, luft och damm vid gruvdrift och i samband med rivning
- Skyddsavstånd
- Tillfällig användning för vägar och ledningar
- Planprocessen och hur man överklagar
- Ej god bebyggd miljö
- Önskan om helhetsgrepp av Malmberget
- Konsekvenser av genomförandet
- Kompensation för fastigheter. En önskan om representanter för LKABs fastighetsinlösen på samrådsmöten.
- LKABs information på möten och hur avvecklingsplanerna hanteras
- Upptagning av oljeavskiljare
- Säkerställning av rekreation och träning
- Grundkarta
- Markägoförhållanden
- Avtal
- Staketprognos

SAMMANFATTNING AV ÄNDRINGAR I PLANHANDLINGAR

Med anledning av inkomna synpunkter under samrådsförfarandet har främst följande förändringar skett av detaljplan för nordvästra Malmberget etapp 1 Gunillahem m.fl. Gällivare kommun, daterad 2017-12-18

Följande har förtydligats i planbeskrivningen:

- Text angående omprövning av ledningsrätter har tagits bort.
- Planbeskrivningen har kompletterats vad gäller markägoförhållanden.
- En tydligare beskrivning vad som avses för befintliga avloppsledningar har kompletterats i planbeskrivningen.
- Text angående avhjälpning av eventuella markföroreningar har kompletterats i planbeskrivningen.
- Tydligare beskrivning angående utformning av miljözon har kompletterats i planbeskrivningen.
- Text om befintligt skidspår har kompletterats i planbeskrivningen.
- Konsekvenser för boende i Malmberget har kompletterats i planbeskrivningen.
- En kartbild har kompletterats i planbeskrivningen som visar in- och utfartsvägar.
- En rubrik angående allmänna och enskilda intressen har lagts in i planbeskrivningen.

Följande har förtydligats i miljökonsekvensbeskrivningen:

- Miljökonsekvensbeskrivningen har delats upp och behandlar endast etapp 1 och inte etapp 2 som under samråd.
- Tydligare beskrivning angående utformning av miljözon.
- Beskrivning av de tre zonerna utredda av Mansor och Manfred har lagts till.
- Förtydligande angående påverkan på miljö kvalitetsnormer.
- Förtydligande angående risker och störningar.

Följande bestämmelser har justerats på plankartan:

- Grundkarta har införts istället för primärkarta.
- Text i upplysningstext har justerats och innefattar inte gator då de istället är tillförda som planbestämmelse med tillfällig användning.
- Kommunen huvudman för allmän plats. Vilket gäller de tillfälliga användningarna [GATA].
- Genomförandetiden har ändrats från 5 år till 10 år.

Övriga ändringar är främst redaktionella.

SAMRÅDSYTTRANDEN

Här nedan sammanfattas inkomna skriftliga yttranden och följs av kommentarer. Länsstyrelsens yttrande skrivs ut i sin helhet. Övriga kompletta yttranden finns tillgängliga på kommunen, samhällsbyggnadsförvaltningen.

Skanova, enligt skrivelse 2017-10-09

Skanova har inget att erinra mot rubricerad plan

Gällivare Energi AB, enligt skrivelse 2017-10-19

Då Gällivare Energi har ledningar inom områdena måste en avvecklingsplan för fjärrvärmen tas fram. Ledningar som är i drift samt ledningar som ej är reglerade med LKAB får ej inhägnas.

Kommentar:

De fjärrvärmeledningar som påverkas av den ändrade markanvändning som detaljplanen medger måste hanteras av fastighetsägaren vid ett genomförande av detaljplanen.

Tex genom att överenskommelser sker mellan fastighetsägaren och Gällivare energi när det gäller avveckling och eventuellt ersättning av fjärrvärmeledningar.

Miljö-, bygg- och räddningsnämndens arbetsutskott, enligt skrivelse 2017-10-19

Efter granskning av samrådshandlingar lämnas följande yttrande:

- Det framgår inte vad man planerar att göra med avloppsledningarna som finns. Det nämns bara dagvattenledningar och dricksvattenledningar i texten.
- Det kan finnas oljeavskiljare i marken som behöver tas omhand. Innan upptagning av oljeavskiljare ska kontakt tas med miljö- bygg och räddningsförvaltningen.
- Det bör utredas på vilka områden inom hela planområdet som provtagningar behövs. T.ex. vid ishallen kan förorening tidigare skett.
- Det är viktigt att arbetet med miljözoner struktureras upp och genomförs för att tillskapa en mjuk övergång mellan samhälle och gruva.
- Det kan vara viktigt att säkerställa att t.ex. skidspår fortfarande finns tillgängligt för boende eftersom det kan ge stor påverkan på hur boende upplevs.

Kommentar:

En tydligare beskrivning vad som avses för befintliga avloppsledningar har kompletterats i planbeskrivningen.

Kommunen noterar att det kan finnas oljeavskiljare inom planområdet. Eventuella markföroreningar som påträffas ska verksamhetsutövaren enligt Miljöbalken åtgärda när verksamheten är avvecklad. LKAB har inte för avsikt att kvarlämna eventuella markföroreningar och detta säkerställs genom rivningslov. Innan föreslagen markanvändning blir aktuell genomför LKAB markprovtagning på marken runt om, och miljöprovtagning i byggnaderna innan de rivs om det är motiverat. Exempelvis hus från specifika tidsperioder som är byggda av särskilda material eller av andra anledningar, som kan föranleda misstanke om inbyggd förorening. Påträffas föroreningar under miljöprovtagningen i hus tas de omhand i samband med rivningen. Genomförd markprovtagning jämförs med åtgärds målet för marken, troligtvis MKM (mindre känslig markanvändning) för det framtida

gruvområdet, och saneras därefter om nödvändigt. Detta hanteras innan rivning i samband med rivningslov och i samråd med miljö- bygg- och räddningsförvaltningen.

Kommunen noterar resterande synpunkter och text (angående utformning av miljözon samt ang. befintligt skidspår) har kompletterats i planbeskrivning och miljökonsekvensbeskrivning.

Trafikverket, enligt skrivelse 2017-10-25

Trafikverket har inget att erinra mot planförslaget.

Lantmäteriet, enligt skrivelse 2017-10-26

Omprövning av ledningsrätter

Lantmäteriet kan inte se att det finns någon ledningsrätt inom planområdet. Texten i planbeskrivningen om omprövning av ledningsrätter bör tas bort.

Grundkarta

Det saknas fastighetsgränser och fastighetsbeteckningar i grundkartan. Det är viktigt att fastighetsbeteckningarna och fastighetsgränserna redovisas för att göra det lätt för den som är berörd av planen att hitta respektive fastighet på plankartan. Det blir också tydligare var planområdesgränsen går i förhållande till fastighetsgränserna.

Markägoförhållanden

På sid. 4 i planbeskrivningen står det att LKAB har köpt upp Malmberget 2:13 och 2:12, men eftersom en lantmäteriförrättning inte är klar ännu ägs fastigheterna av MAIF resp. Gällivare kommun. Eftersom lagfart inte sökts och inte heller sökt fastighetsreglering är genomförd är visserligen inte LKAB lagfaren ägare, men eftersom köpebrev utfärdats har ett fullbordat köp genomförts och LKAB är därmed civilrättslig ägare till fastigheterna. LKAB får därmed anses vara ägare till fastigheterna. Under rubrik Ansvarsfördelning, huvudmannaskap på sid. 17 i planbeskrivningen står det att LKAB äger och förvaltar kvartersmarken.

Nuvarande ägare till Malmberget 1:129 är Norrbottens läns landsting. Blir inte nuvarande formulering missvisande då?

Planbestämmelse om "transformation"

Bland planbestämmelserna finns en bestämmelse som reglerar att bygglov inte krävs för transformationer bl.a. Är det kanske transformatorstationer som det inte ska krävas bygglov för?

Kommentar:

Kommunen noterar detta och text angående omprövning av ledningsrätter har tagits bort.

Primärkarta har ersatts med en grundkarta, nu framgår fastighetsgränser med beteckningar.

Planbeskrivningen har kompletterats utifrån synpunkterna under ovanstående rubrik, Markägoförhållanden.

Beskrivning i planlegend har justerats och det korrekta ordet är transformatorstation.

Privatperson 1, 2017-10-27

Jag söker hellre en dialog/diskussion med LKAB om utveckling istället för avveckling, i enlighet med LKAB:s avvecklingsplan juni 2017. Uppgifterna i ovanstående avvecklingsplan beskriver kompensation och ersättningsfrågor för fastighetsägare. Ingen av de beskrivna ersättningarna tillämpas i Malmberget. Vi har inte blivit erbjudna ersättningshus som passar vår verksamhet, likvärdigt med det vi har idag. Enligt deras beskrivning ska antalet lägenheter och lokaler i den mån det går, bibehållas. Det stämmer inte, då ingen kvadratmeter av lokalytorna kompenseras eller ersätts (ca 800 m²). Beskrivningen, som hänvisas till i Avvecklingsplan juni 2017, som ej gäller, har tyvärr inte ersatts med någon aktuell beskrivning.

Kommentar:

Vad gäller kompensation och ersättning för fastighetsägare utanför planområdet är det en förhandling mellan fastighetsägaren och LKAB, och anses därmed inte ligga inom ramen för aktuell detaljplan.

Då vi därmed ej kan flytta vår verksamhet till Gällivare. För oss återstår att använda vår energi till att vår boendemiljö och närområdet inte ytterligare och påtagligt försämrats. Jag saknar i planbeskrivningen vilket antal människor som påverkas av det nya industriområdet inom deras närområde. Ett industriområde är en påverkan utanför uppsatt staket, påverkan sker utanför planområdet. På sidan 3 i MKB, tredje stycket: Planförslaget föreslår mark för gruvindustri som kommer att stängslas in och inte längre vara tillgänglig för allmänheten. Vilket betyder att planförslaget inte överensstämmer med planbeskrivning. Planbeskrivningen för ETAPP 1 har jag inte fått del av.

Kommentar:

Plangränsen är inte desamma som prognosen för staketdragning. Se staketprognosen i planbeskrivningen för etapp 1 för mer information om vilka bostäder som påverkas och när. Notera att detta är en prognos, och kan komma att ändras om det är nödvändigt. I både plan- och miljökonsekvensbeskrivningen har text om föreslagna miljözoner kompletterats.

Handlingarna har skickats till samtliga sakägare samt berörda statliga och kommunala myndigheter för att samla in synpunkter. Handlingarna har även funnits tillgängliga för allmänheten på samhällsbyggnadsförvaltningen och på kommunens hemsida under samrådtiden. Enligt kommunens avgränsning är inte privatperson 1 sakägare för detaljplan som omfattar etapp 1 och har därför inte fått handlingarna skickat till sig via post.

Rörande senaste detaljplaneområdet för gruvindustri, kvarteret Staren vid bussgaraget, medförde antagen detaljplan för bostadsområdet (bebos fortfarande) att LKAB gjorde ansökan till Bergsstaten om utveckling av befintlig markanvisning till förmån för Bearbetningskoncessionen, inom en vecka.

Den detaljplanen hade Samarbetsavtal mellan Gällivare Kommun/LKAB som vi ej fått ta del av då de ej lämnats ut från gruppen på Plan 4. Dessa avtal hänvisas till för vägarna vid avgrävningar och spärrningar med betongklossar. Dock har inget argument godkänts för att få del av vad som avtalats, inte heller får vi veta vilka personer som gör upp dessa avtal. Det som också är mycket märkligt och bekymrande är "den hemliga staketplanen" som styr när våra fastigheter ska rivs ner och skyfflas bort. Pga den inte är offentlig får inte heller Länsstyrelsen som tillsynsmyndighet del av den.

Kommentar:

Tidigare framtagna detaljplaner ligger inte inom ramen för aktuell detaljplan och frågan behandlas därmed inte här.

När det gäller avtalen så är de allmänna handlingar och kan begäras ut hos kommunen, både samarbetsavtalet och genomförandeavtalet för detaljplan Malmberget 8:17 och Robsam 1:1 m.fl.

Staketprognosen som berör aktuell detaljplan finns med i plan-och miljökonsekvensbeskrivningen. Notera att detta är en prognos, och kan komma att ändras om det är nödvändigt. Notera även att plangräns inte är detsamma som staketgräns.

I MKB, sid 7, femte stycket, skrivs att "byggnader och berörd infrastruktur inom koncessionsområdet kommer att avvecklas i god tid ". I det aktuella detaljplaneområdet har LKAB inte ansökt och fått koncession av Bergsstaten. Vilket område avses med koncession inom den aktuella detaljplanen?

På samma sida, stycke 2, skrivs att det finns risk att miljö kvalitetsnormerna kan överskridas. Det motsägs på sid 8 ingen förändring rörande miljö kvalitetsnormer visas i den samlade bedömningen. Både nollalternativet och planförslaget har samma färg i tabellen.

Man beskriver också under åtgärder och uppföljning att där fastigheter rivs ska dammbekämpande åtgärder vidtas, ett exempel är anläggande av grönytor. Detta enda exemplet är ej genomförbart under vintertidens 8 månader. Det framgår heller inte under vilka tidpunkter rivningsarbetet av den stora mängden byggnader ska begränsas till. Dagtid? Får vi 8 timmars nattsömn i centrala Mbgt under den önskade rivningen av den stora mängden grannhus? LKAB har tillstånd att spränga till kl 01.00. om 8 timmars nattro kommer att tillåtas i Malmberget så ska inte rivningsarbeten och bullrande transporter genom centrala Mbgt genomföras före kl 09. Det finns inget hinder i MKB för rivningsarbeten och transporter under lördagar och söndagar. Det är en mkt dålig boendemiljö där så omfattande störningar tillåts 365 dagar om året.

Kommentar:

LKAB har inte koncession för detaljplaneområdet men kommer att söka det.

Den samlade bedömningen har inte lika många grader som övrig bedömningsskala i MKB därför samma färg. Bedömningen har tydliggjorts i miljökonsekvensbeskrivningen.

Enligt miljödomen får produktions- och tunnelsprängning inte äga rum i gruvan mellan kl. 01.00 och 07.00. LKAB har hittills åtgärdat bullerljud genom att begränsa arbetstiden till mellan 7 på morgonen till och med 19 på kvällen.

För att minska damning brukar LKAB riva byggnaderna på vintern när det är fuktigare i luften, alternativt vattna marken. Rivningsarbete utförs av entreprenörer, transporter av rivningsmaterial bör planeras så de orsakar så lite olägenheter som möjligt. Både i avseende på val av transportvägar och arbetstider för entreprenörerna. Störningar som sker vid rivningsarbetet hanteras i respektive rivningslov.

Reglering i detaljplanen är ingen förutsättning för rivningslov utan rivningslov kan beviljas utan planändring.

Pga den mycket stora mängden miljöstörningar direkt och indirekt som idag påförs de boende av gruvans verksamhet så innebär denna avveckling som föregår utveckling som för påfrestande. LKAB följer inte sin egen beskrivna avvecklingsplan juni 2017. Där har LKAB beskrivit hur viktigt de anser att det är att utveckling går före Avveckling i Mbg. Än dock följer gruvföretaget inte sina beskrivna intentioner för centrala Malmberget. Läser inte LKAB vad de själv yttrat i frågan om avveckling? I Miljödomstolen framgick inte att gruvområdet skulle utvecklas med Puoitak och nordvästra Malmberget medan de boende fanns kvar. Fina miljözoner som hittills inte genomförts någonstans i centrala Mbg beskrevs med fina ord.

Kommentar:

Enligt samarbetsavtalet som har upprättats mellan Gällivare kommun och LKAB ska respektive etappområde i erforderlig omfattning släntas av, gröngöras och iordningsställas så att det skapas ett för allmänheten tillgängligt markområde mellan det inhägnade gruvindustriområdet och området utanför etappområdet, dvs en miljözon. Målet är att en sådan miljözon ska upplevas som ett positivt tillskott till befintlig miljö och att övergången mellan de olika områden som succesivt påverkas av omvandlingsprocessen ska uppfattas som trivsamt. Det pågår ett projekt mellan LKAB och Gällivare kommun där utformningsförslag av miljözoner tas fram. Anläggandet av miljözonerna kommer även att regleras genom avtal mellan kommunen och LKAB.

Syftet med detaljplaneändringen är ny ansökan om bearbetningskoncession och markanvisning medan tusentals människor befinner sig boende och instängda i ett område mellan flertal stora gruvor. Den seismiska aktiviteten kommer att fortsätta öka, deformationer blir mer påtagliga, skalven från sprängningarna ökar. Det är inte beaktat att koncession redan getts för Poitakområdet. När koncession getts även för Nordvästra Malmberget, detaljplaneområdet, så ökar dessa skalv och deformationer påtagligt. LKAB beskriver områdets sydvästra hörn som ett problemområde där skalven överskrider gällande villkor flera gånger. Trots detta avser man att bryta i närområdet Poitak enligt given koncession.

Gällivare Kommun ger LKAB möjlighet att söka koncession och markanvisning för detaljplaneområdet med ansökt detaljplan för gruvområde. LKAB avser att använda koncessionen för gruvbrytning med ökade och ännu mer påtagliga störningar inom och i närområdet för detaljplanen. I LKABs arbetsmaterial, september 2017 Länsstyrelsen, framgår och visas i tabeller mätpunkt för mätpunkt att det finns påtagliga störningar av främst skalv i hela centrala Malmberget. Skalv som överskrider gränsvärden. Dessa kommer att öka med detaljplaneändringen som medför möjlighet för större koncessionsområde och utökade störningar.

Kommentar:

Enligt miljödomen, gällande deformationer, sättningar, seismisk aktivitet och buller.
- Markytan får fr.o.m den 1 januari 2018 inom ett avstånd av 100 meter från gränsen till bostadsfastigheter i Malmberget och Koskullskulle till följd av gruvbrytningen inte påverkas mer än 2 ‰ vertikalt eller 3 ‰ horisontellt. Med bostadsfastighet avses fastighet som är bebodd och som enligt fastighetstaxeringslagen (1979:1152) är taxerad som småhusenhet, hyreshusenhet eller ägarlägenhetsenhet. Fram till den 1 januari 2018 får markytan utanför industristängslet till följd av gruvverksamheten inte påverkas mer än 2 ‰ vertikalt eller 3 ‰ horisontellt.

Påverkan på markytan anses verifierad när deformationen enligt ovan uppmätts mellan två intilliggande mätpunkter och kvarstår vid en uppföljande extra mätning. Mätning av markpåverkan ska genomföras minst fyra gånger per år. Efter varje genomförd mätning ska resultaten redovisas till tillsynsmyndigheten inom sex veckor från genomförd mätning.

Tillsynsmyndigheten får, om det föreligger särskilda skäl, på begäran av bolaget medge undantag för enskilda fastigheter beträffande begränsningsvärdena. Bolaget ska inom tre månader från det att denna deldom har vunnit laga kraft till tillsynsmyndigheten redovisa program för kontroll av eventuella skador och annan påverkan på bostäder och därtill hörande ledningar samt av mätning av markpåverkan för tillsynsmyndighetens godkännande.

Bolaget ska verka för att bostäder som utsätts för upprepade vibrationer, till följd av seismisk aktivitet, som överskrider 6 mm/s dagtid (kl. 07.00-22.00) och 3 mm/s nattetid (kl. 22.00–07.00) avvecklas. Bolaget ska löpande informera tillsynsmyndigheten, Gällivare kommun och allmänheten i Malmberget och Koskullskulle om inträffade seismiska händelser samt om mätresultat från vibrationsmätningar vid inträffade seismiska händelser.

Angående bullerljud och sprängningstider har det beskrivits i tidigare kommentar.

Ett genomförande av detaljplanen bedöms inte medföra ytterligare störningar i Malmberget.

I Naturvårdsverkets precisering av God bebyggd miljö finns punkter som Natur- och grönområden, Hälsa och säkerhet, god vardagsmiljö osv. Samtliga av dessa preciseringar bortses i påverkan i närområdet centrum Malmberget. Människor ska inte utsättas för skadliga luftföroreningar, kemiska ämnen, ljudnivåer och radonhalter eller andra oacceptabla hälso- eller säkerhetsrisker. Även Natur och grönområden med närhet till bebyggelsen och god tillgänglighet körs också över.

Flera lekparker inom detaljplaneområdet har inte identifierats i detaljplanens MKB. Det stora uppväxta parkområdet, till stor del i plan mark, med uppväxta björkar och gräsmattor, är ett uppskattat rekreationsområde inom detaljplaneområdet. Det föregår spontan lek för barn, promenader av folk i alla åldrar, spontan hunddressyr och lek med hundar. På våren grillas det spontant i området på flera platser. Hyresgästföreningen har grillning till Valborg varje år inom detaljplaneområdet. Vid stora fotbollsplanen hålls varje år engagemang för ex motorintresserade. På samma område används marken också för gymnasieskolans uteaktiviteter. Även skidspåret vid Välkomnaskolan planeras att tas bort för att skidgymnasiet inte längre brukar det. Men det är jättemånga som promenerar eller parkerar bilen vid Välkomnaskolan för att åka skidspåret som ansluter till övriga spår som ex kommunrundan.

Kommentar:

Som tidigare nämnts ska respektive etappområde i erforderlig omfattning släntas av, gröngöras och iordningsställas så att det skapas ett för allmänheten tillgängligt markområde mellan det inhägnande gruvindustriområdet och området utanför etappområdet, dvs en miljözon. Målet är att en sådan miljözon ska upplevas som ett positivt tillskott till befintlig miljö och att övergången mellan de olika områden som succesivt påverkas av omvandlingsprocessen ska uppfattas som trivsam.

Grönområden öster och väster om planområdet kommer fortsatt vara tillgängliga trots ett genomförande av aktuell detaljplan. Detsamma gäller för det befintliga skidspåret (under sommarhalvåret gångstråk) som fortsatt kommer kunna användas i vanlig ordning.

Befintliga lekplatser och Svanparken kommer finnas kvar tills området stängslas in (se staketplanen). Sjöparken i Gällivare planeras att iordningsställas som komplement till bland annat Svanparken. Befintliga lekplatser ersätts med nya i Gällivare. Spontana lek- och rekreationsytor ska fortsatt finnas tillgängliga utanför planområdet till dess att uppförande av stängsel blir aktuellt.

Parkeringen som används vid dessa aktiviteter ska hamna innanför staketet enligt detaljplanen. Så gott som samtliga aktiviteter som Malmbergsborna nyttjar sig av för rekreation och hälsofrämjande åtgärder kommer att hindras på ett mkt konkret sätt med höga staket. Ex har inga nya parkeringsplatser i anslutning till skidspår i områdets närhet planeras överhuvudtaget. För att få igenom denna avveckling av Malmberget krävs utveckling först. Utvecklingen saknas tyvärr. Rekreatiomsområdena och områden för sociala kontakter tas bort. Handikappade person och personen från svaga grupper antas framöver bara kunna promenera i branta backar, med undermålig snöröjning, och längs med höga staket vid nedsläckta industriområden. Alla plana områden stängslas in för att hindra rekreationsanvändning och spontan utevistelse.

Kommentar:

Plangränsen är inte detsamma som staketprognos, se staketprognosen i planbeskrivningen för etapp 1. Största delen av rekreationsområdena kommer vara tillgängliga fram till 2027 enligt nuvarande staketprognos. Kommunen antar att det är parkeringen vid kåkstan som synpunkten avser. Området runt kåkstan kommer enligt nuvarande prognos inte stängslas in. Läs även om miljözon i planbeskrivningen och tidigare svar ovan.

Länsstyrelsen, enligt Skrivelse 2017-11-01

Planförslaget

Gällivare kommun har tagit fram två planförslag som nu är ute på samråd. Eftersom de båda planområdena fysiskt är lokaliserade i direkt anslutning till varandra och då de även tidsmässigt sammanfaller, samt då det i huvudsak är en gällande detaljplan som berörs, så väljer Länsstyrelsen att yttra sig över båda planförslagen samlat. Kommunen har tagit fram en gemensam MKB till båda planförslagen.

Planområdet omfattar stor del av Malmbergets centrum och innebär i huvudsak att områden med olika centrumfunktioner såsom sporthall, ishall, vårdboende, skolor, torg m.m. ska kunna omvandlas till industrimark för gruvändamål för att möjliggöra LKAB:s fortsatta gruvbrytning i Malmberget. Även en del kvartersmark för bostäder berörs direkt av planförslagen. Kommunen har bedömt att detaljplanens genomförande kan innebära en betydande miljöpåverkan och har därför tagit fram en miljökonsekvensbeskrivning till planförslaget. Länsstyrelsen har tidigare, 2017-07-05, yttrat sig i ärendet avseende betydande miljöpåverkan och delar kommunens uppfattning att planförslaget kan leda till betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsens synpunkter

Gruvverksamhetens utbredning mot samhället innebär att nuvarande markanvändning inom större delar av Malmberget successivt behöver förändras från nuvarande markanvändning till gruvindustri. Det finns ett antal parametrar att beakta i denna process för att utöver gruvindustriintresset hantera de olika intressen som idag finns inom området. Detaljplanen ska ge en samlad bild av den tänkta markanvändningen och hur miljön inom planområdet är tänkt att förändras.

I plan- och bygglagen finns en rätt gällande pågående markanvändning, som innebär att den markanvändning som idag pågår inom planområdet kommer att kunna fortsätta trots att området planläggs som industrimark. Till dess ska området fullt ut fungera för den pågående markanvändningen. Eftersom planområdena omfattar delar av Malmbergets centrum är det särskilt viktigt att byggnader och övrig miljö, såsom gator och torg underhålls så att området fortsatt kan bibehålla centrumfunktionen fram tills dess att avveckling blir aktuell.

Det är av största vikt att planeringsförutsättningarna tydligt framgår för både kommunen och invånarna. Länsstyrelsen anser att uppdelningen i två olika parallella detaljplaner (etapp 1 och 2) riskerar en fragmenterad och svåröverskådlig bild av vilka förutsättningar som råder och vilka konsekvenser planerna medför. Också av hänsyn till tidsaspekterna i de två planerna anser Länsstyrelsen att dessa bör hanteras som ett planärende.

Kommentar:

Kommunen tillsammans med LKAB har för avsikt att nuvarande markanvändning fortgår tills det området stängslas in. Se bifogad staketprognos, miljözonens funktion och tillfällig användning av gata som kompletterats i planbeskrivningen.

Kommunen har beslutat att miljökonsekvensbeskrivningen för etapp 1 och 2 hanteras separat från och med granskningsskedet. Eftersom etapp 1 är mer tidskritiskt kommer granskning och antagande av detaljplanen för etapp1 ske före etapp 2.

Detaljplanerna är förutsättning för LKAB att få bearbetningskoncession och miljötillstånd. Det är viktigt att det i kommande koncession och miljötillstånd ställs krav och villkor så att goda livs- och boendemiljöer kan bibehållas så länge människor och verksamheter bor och verkar inom de områden som berörs av gruvbrytningen. Det gäller såväl inom dessa två planområden som inom angränsande områden. De samhälleliga funktionerna avseende gatubelysning, elförsörjning, energi, vatten, avlopp och vägar ska säkerställas så länge det finns människor som bor och arbetar i Malmberget även om en del av de områden som bebos planmässigt kan ha övergått till gruvindustriområde, men ännu ej stängslats in.

Kommentar:

Kommunen delar det Länsstyrelsen anför i stycket ovan.

Enligt samarbetsavtalet som har upprättats mellan Gällivare kommun och LKAB ska respektive etappområde i erforderlig omfattning släntas av, gröngöras och iordningsställas så att det skapas ett för allmänheten tillgängligt markområde mellan det inhägnade gruvindustriområdet och området utanför etappområdet, dvs en miljözon. Målet är att en sådan miljözon ska upplevas som ett positivt tillskott till befintlig miljö och att övergången mellan de olika områden som succesivt påverkas av omvandlingsprocessen ska uppfattas som trivsamt. Det pågår även ett projekt mellan LKAB och Gällivare kommun där utformningsförslag av Miljözoner tas fram.

Närmare om tidplan omfattning och utförande av miljözonerna regleras i de genomförandeavtal som ska tecknas mellan Gällivare kommun och LKAB enligt samarbetsavtalet.

Avveckling av befintlig markanvändning ska ske på ett sätt som minimerar negativ inverkan på boende- och livsmiljön. I samrådsunderlaget anges att det ska finnas områden (miljözon) mellan gruva och bebyggelse som ska utgöras av park- eller grönområden, som Länsstyrelsen

förstår mellan stängsel och samhälle. Länsstyrelsen anser att denna buffertzonen mot gruvan ska iordningställas i god tid innan marken behövs för gruvverksamhet. I etapp 1 beskrivs att delar av planområdet troligtvis stängs in redan 2018. Där förefaller det orealistiskt att någon miljözon ska hinna etableras.

Länsstyrelsen saknar en tydlig beskrivning över hur de nu aktuella planerna avser att genomföras. Det behöver framgå hur miljözonerna ska utformas och fungera. Utöver minsta bredd på zonerna, behöver det redovisas hur de ska utformas med innehåll och användning.

Även en tidsplan för miljözonernas inrättande samt när olika delar av planområdena kommer att stängs in bör framgå tydligt av planhandlingarna. Illustrationer/kartor avseende detta kan med fördel ingå i planbeskrivningen.

Kommentar:

Enligt samarbetsavtalet mellan kommunen och LKAB är ambitionen att inverkan på boende och livsmiljö ska vara så liten som möjligt. Kommunen tillsammans med LKAB har tagit fram riktlinjer som förtydligar hur miljözonerna ska fungera och i planbeskrivningen har både text och bild kompletterats angående detta.

Planområdet kommer fortsatt att underhållas och vara tillgängligt för allmänheten så länge området ej ligger innanför staketet. Staketprognosen som berör aktuellt planområde har lagts in i planbeskrivningen. Denna redovisar hon planområdet successivt avvecklas och vilka delar som kommer ingå i den mer varaktiga miljözonen i västra Malmberget. Denna kommer innefatta utformning av grönområden, vägstruktur och markering av landmärken. Utformningen av denna typ av miljözon är under framtagande i separat projekt.

Närmare om tidplan omfattning och utförande av miljözonerna regleras i de genomförandeavtal som ska tecknas mellan Gällivare kommun och LKAB enligt samarbetsavtalet.

Riksintresse för kulturmiljö

I plandokumentet och medföljande MKB anges att riksintresset Malmbergets kulturmiljö hanteras genom det civilrättsliga avtal som upprättats mellan Gällivare kommun och gruvbolaget LKAB. Det civilrättsliga avtalet har dock upprättats helt utan insyn och möjlighet till påverkan från staten. Kommunen och gruvbolaget kan inte avtala bort hanteringen av riksintresset för kulturmiljö. I detta fall är det staten (Länsstyrelsen) som avgör huruvida riksintresset för kulturmiljö tillgodosätts i samhällsomvandlingsprocessen.

I förslaget till nya detaljplaner för Nordvästra Malmberget etapp 1 och 2 anges att kulturmiljön i möjligaste mån kommer att tillvaratas genom bl.a. dokumentationsinsatser. Länsstyrelsen anser att dokumentation inte är ett tillräckligt verktyg för att beakta eller tillgodose riksintressets kulturmiljövärden. Dokumentationsinsatserna är snarare ett verktyg i stadsomvandlingsprocessen för att bevara *minnet av* en miljö eller en byggnad. För att bevara riksintressets värden krävs åtgärder i form av bevarande av fysiska värden för att i största möjliga mån mildra och kompensera de skador som gruvbrytningen orsakar på riksintresset för kulturmiljö.

När det gäller Malmbergets kulturmiljö är därför en åtgärd att flytta en representativ mängd byggnader. Beroende på vilken mängd och vilka objekt som flyttas påverkas riksintresset för kulturmiljö i olika omfattning.

I planförslagen redovisas att en kulturmiljöanalys finns framtagen (Tyréns) för hela Malmbergets kulturmiljö (färdigställd 2017). Länsstyrelsen vill betona att hanteringen av värdefull bebyggelse i fortsatta planarbeten ska utgå från de slutsatser och rekommendationer som redovisas i kulturmiljöanalysen. Länsstyrelsen har även tagit initiativ till inrättandet av en arbetsgrupp mellan LKAB, Gällivare kommun och Länsstyrelsen där dialoger förs om hur riksintresset kan tillvaratas genom flytt av ett urval prioriterade kulturbyggnader som tar hela riksintresset i beaktande, d.v.s. både bolagsbebyggelsen och det civila samhällets byggnader inom bl.a. Malmbergets centrum. Ett antagande av de nu aktuella detaljplanerna måste därför synkroniseras med detta arbete.

Kommentar:

Riksintresset för kulturmiljön inom detaljplaneområdet tas omhand inom den projektgrupp som LKAB, Länsstyrelsen och Gällivare kommun har startat upp för detta ändamål. Projektgruppen har i uppdrag att se över bevarande av kulturmiljön för hela Malmberget. Gruppen ska ta fram en lista över vilka ytterligare byggnader som behöver flyttas. Arbetet utgår ifrån kulturmiljöanalysen som antogs februari 2017.

I detaljplanen för etapp1 finns inga objekt som behandlas i Kulturmiljöanalysen från 2017.

Säkerhet, hälsa, risker och planens konsekvenser

Det behöver tydligare redogöras för detaljplanernas konsekvenser för människors hälsa och säkerhet. Det är därmed inte möjligt att bedöma om och i förekommande fall hur ett genomförande av de nu aktuella planerna inverkar på människors hälsa i angränsande och berörda områden. Uppgifter om den förändrade markanvändningen/detaljplanens konsekvenser för människors hälsa och säkerhet är av central betydelse och måste framgå.

I samband med omvandlingen av Malmberget är det viktigt att beakta förekomsten av utrymningsvägar och möjligheter för räddningstjänst och utryckningsfordon att kunna göra insatser i Malmberget i händelse vid nödläge. Det bör säkerställas åtminstone två oberoende in- och utfartsvägar till och från Malmberget då det gäller västra respektive östra sidan.

Kommentar:

Konsekvenser för människors hälsa har kompletterats i planbeskrivningen. En kartbild har kompletterats i planbeskrivningen som visar in- och utfartsvägar från Malmberget.

Länsstyrelsen anser att beskrivningen avseende risker och störningar (s. 16 i planbeskrivningen) är bristfällig. Det framgår endast att vibrationer från sprängning och gruvinducerade skalv utgör risker och störningar. Det framgår att den seismiska aktiviteten bedöms vara hög i planområdet, men det framgår inte vad det innebär för den nu aktuella planfrågan utifrån människors hälsa.

Störningar i samband med avvecklingsarbetena i form av buller, vibrationer och damning beaktas endast översiktligt. Exempelvis behövs det närmare redogöras för buller från rivningsarbetet och följdverksamheten av flertalet tunga transporter genom samhället samt vilka till- och utfartsvägar som dessa kommer att gå på, lämpligheten för transporterna passerar samt vilka tider på dygnet som kan vara aktuella.

Kommentar:

Planområdet och hela Malmberget töms på boende succesivt. Anledningen till varför områdena behöver omvandlas från bostadsområde till gruvindustriområde är för att de riskerar att utsättas för störningar som överskrider miljövillkoren eller på annat sätt gör det olämpligt att bo i området. Närboende till gruvindustriområdet kommer med andra ord uppleva mindre störningar, inte mer, då området med närboende, i takt med avvecklingen, flyttas längre ifrån den störande verksamheten.

Inom planområdet finns en ishall och ett före detta vård och omsorgsboende, Gunillahem. Boendet i Gunillahem är tömt och en flytt har skett till det nya äldreboendet i Gällivare, Forsgläntan. En ny ishall är planlagd i Sjöparksområdet i Gällivare, när denna tas i drift kommer ishallen i Malmberget att avvecklas. Verksamheter som finns kvar kommer fortsättningsvis påverkas av seismiska händelser under dagtid. Sprängningar sker på kvällen/natten.

Rivningsarbete utförs av entreprenörer, transporter av rivningsmaterial bör planeras så de orsakar så lite olägenheter som möjligt. Både i avseende på val av transportvägar och arbetstider för entreprenörerna. Förebyggande av störningar som sker vid rivningsarbetet, som är tillståndspliktigt, hanteras i respektive rivningslov.

Avseende geoteknik, geohydrologi och föroreningar, (s. 23 i miljökonsekvensbeskrivningen), framgår att det inte finns några större kross- och sprickzoner kartlagda som berör planerad brytning i bearbetningsmålet (koncession Knr 7). I nu aktuella planområden finns minst tre kända större kross- och sprickzoner kartlagda, men som inte omnämns. Dessa är utredda 2010 (Magnor och Mattson) och benämns DZ031, DZ030 samt DZ050. Dessa zoner kan inverka menligt på både bostäder och omgivande miljö för det fall att dessa är eller blir vattenförande.

Konsekvenser samt avhjälpande åtgärder för de tidvis mycket påtagliga gruvinducerade jordskalv som gruvbrytningen redan nu medför, utöver damningsproblem och rörelser i mark behöver beskrivas närmare. Det behöver även förtydligas hur kommunens målsättning om goda livs- och boendemiljöer samt en trivsam och användbar utemiljö mellan gruvan och övriga områden ska kunna åstadkommas så länge människor bor och verkar i området.

Kommentar:

Enligt information från LKAB:

En stor del av anledningen till varför områdena behöver omvandlas från bostadsområde till gruvindustriområde är för att de riskerar att utsättas för störningar som överskrider miljövillkoren eller på annat sätt gör det olämpligt att bo på områdena. Den största aktiviteten för att skydda närboende till gruvindustriområdet från störningar är att se till att de får boende på en annan plats i samhället.

Vad gäller seismiska störningar (jordskalv) har LKAB tagit ansvar för att innehålla miljövillkoren för verksamheten och har under perioder kraftigt begränsat brytningen i malmkroppen Printzsköld då de seismiska händelserna har varit stora. I Malmberget pågår även projekt som syftar till att minska magnituden på störningarna av seismiska händelser orsakade av gruvdriften, bland annat har det genomförts försök med hydraulisk spräckning av taksqivan i ovan Printzsköld malmkropp under 2017.

Vad gäller dammbekämpning så sker det i form av att rivningar planeras till vinterhalvåret då det är fuktigare i luften, grönytor anläggs på rivna områden, vattning och saltning används även vid behov.

Magnor och Mattsons arbete omfattar kartläggning av strukturer i berg, men de har i många fall inte borrat utan kartlagt zonerna genom olika geofysiska metoder. Det finns alltså ett visst mått av osäkerhet beträffande dessa strukturer, de kan vara av olika karaktär. De tre zonerna Länsstyrelsen nämner ligger alla nor om Järnvägsgatan. DZ030 beskrivs som magnetiskt lineament med låg sannolikhet med avseende på existens. DZ031 och DZ050 beskrivs som spröda strukturer med sannolikhet med avseende på existensmedel respektive hög. Stupningen på strukturerna DZ030 och 31 är ganska brant, DZ050 stupar svagt åt öster. Det finns alltså ingen som helst indikation på att någon av dessa strukturer kan orsaka någon rörelse på markytan i likhet med krosszonen vid Linnévägen.

Det finns ett antal verksamheter som kan ha gett upphov till markföroreningar i området. Länsstyrelsen anser att det inte är lämpligt att lämna föroreningarna kvar i marken. Om så sker kan en spridning via/till grund- eller ytvatten orsaka problem, till exempel att människor och miljö exponeras även utanför planområdet. Enligt miljöbalken är det verksamhetsutövaren som ansvarar för att åtgärda eventuella föroreningar när verksamheten avvecklas, och tillsynsmyndigheten som ställer behövda krav. Eftersom även byggnader räknas som förorenat område så kan krav behöva ställas vid rivning.

Länsstyrelsen konstaterar i sammanhanget att konsekvenserna av planförslaget beträffande sociala aspekter och miljömål är mycket negativa enligt planbeskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen.

Kommentar:

Eventuella markföroreningar som påträffas ska verksamhetsutövaren enligt Miljöbalken åtgärda när verksamheten är avvecklad. LKAB har inte för avsikt att kvarlämna eventuella markföroreningar och detta säkerställs genom rivningslov. Innan föreslagen markanvändning blir aktuell genomför LKAB markprovtagning på marken runt om, och miljöprovtagning i byggnaderna innan de rivs om det är motiverat. Exempelvis hus från specifika tidsperioder som är byggda av särskilda material eller av andra anledningar, som kan föranleda misstanke om inbyggd förorening. Påträffas föroreningar under miljöprovtagningen i hus tas de omhand i samband med rivningen. Genomförd markprovtagning jämförs med åtgärds målet för marken, troligtvis MKM (mindre känslig markanvändning) för det framtida gruvområdet, och saneras därefter om nödvändigt. Detta hanteras innan rivning i samband med rivningslov och i samråd med miljö- bygg- och räddningsförvaltningen.

MEDVERKANDE

Lennart Johansson, Förvaltningschef, Gällivare kommun

Sofie Rynbäck, Planarkitekt, Samhällsbyggnadsförvaltningen

Upprättad 2017–12–18

BILAGA, minnesanteckningar från samrådsmöte

MINNESANTECKNINGAR

2 DP Malmberget 1:129 mfl		DATUM 2017-10-18
	UPPRÄTTAD AV Frida Feil	

PLATS	Välkomnaskolans aula Malmberget	DATUM	2017-10-17	TID	17.30- 19.00
-------	---------------------------------	-------	------------	-----	-----------------

NÄRVARANDE	Sofie Rynbäck	Gällivare kommun	[SIGN]
	Marcus Zetterqvist	Gällivare kommun	
	Frida Larsson	LKAB	
	Lisa Andersson	Sweco	
	Frida Feil	Sweco	

7 medborgare

Samrådsmötets synpunkter

Plankarta och planbeskrivning

Översiktskartan bör ses över så den stämmer med hur det ser ut i dagsläget. Finns bara en in-/utfart från Malmberget.

Vad gäller angående miljözon? Kan den säkerställas tydligare i detaljplan?

Hur ska samhället fortgå fram till 2025? Störningar av rivning med köer av lastbilar. Behov av rekreatiomsområden, eller måste man köra bil in till Gällivare? När de offentliga byggnaderna försvinner och bara ett fåtal hus kvar så blir det en spökstad.

Kan plankartan utelämna parkeringen vid kåkstan?

Vi vill ha minst 100 meter till närmaste bostad eller verksamhet. Inte som i förslaget 20 meter.

Villkora i plan att innan man river ska det finnas staket.

Går det säkerställa vägar rekreation (Svanparken) med tillfällig användning?

Hur överklagar man?

Planen ger inte god bebyggd miljö.

Allemansrätten försvinner när området blir gruvindustri.

Tillfällig markanvändning kan användas för att säkerställa en 100 meters miljözon.

Miljökonsekvensbeskrivning

MKBn beskriver inte de kumulativa effekterna av buller och luftföroreningar när det förutom gruvverksamhet pågår rivning av staden med mycket transporter av rivningsavfall. Mät PM₁₀ och buller för nuläget. Vilken väg kommer rivningsavfall köras bort?

Ta med konsekvenser från 2018 när planen antas.

Buller och luft problemen nämns inte i MKB

Ta med följderna även för näringsidkare i området som inte blir inlösta.

Vilka tider menas med dagtid. Innebär detta att vi bara får 6 h sömn mellan sprängning och dagtidspasset?

Övrigt

Avvecklingsplanen säger annat än staketplanen, så offentliggör staketplanen.

Varför är inte de civilrättsliga avtalen mfl avtal offentliga?

LKAB bör ha med någon på sådana här möten som är representant för fastighetsinlösen.

Kommunen bör föra kommuninvånarnas talan på ett tydligt sätt och behandla alla lika. Värna företagarna.

Kommunen får bättre erbjudande från LKAB när det gäller inlösen.

LKAB säger olika på olika möten och ändrar i avvecklingsplanerna.

Varför finns avspärningar på vägar när det är tänkt att de inte ska finnas? Risken finns att det blir så även i detta område.

LKAB skriver att de har exproprieringsliknade villkor, LKAB får inte expropriera.

Det bästa vore att lösa in alla samma tid och ta ett helhetsgrepp.

Det finns en oro i samhället, detta bör beskrivas bättre.

Verksamheten i Nordan, kan lokalerna göras om till bostäder?